

Голові разової спеціалізованої вченої ради
в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного управління,
професору
М.М. Миколайчуку

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента, кандидата наук з державного управління, доцента, доцента кафедри публічного управління та регіоналістики Національного університету «Одеська політехніка», **Дуліної Оксани Василівни**, на дисертацію Крайнюкова Максима Миколайовича на тему: «Розвиток інституту контролю в публічному адмініструванні судової системи України», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» Міністерства освіти і науки України на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами, темами.

Дисертаційне дослідження Крайнюкова Максима Миколайовича на тему «Розвиток інституту контролю в публічному адмініструванні судової системи України» є надзвичайно актуальним з огляду на необхідність забезпечення ефективного функціонування судової влади як складової демократичної держави, підзвітної суспільству.

В умовах воєнного стану, посилення кризових явищ у сфері правосуддя та трансформації системи публічного управління, проблема належного функціонування інституту контролю в судовій системі набуває особливої ваги. Контроль у публічному адмініструванні виступає ключовим механізмом запобігання зловживанням, підвищення прозорості, відповідальності та довіри до судових органів, а також забезпечення верховенства права.

Особливої актуальності тема набуває у зв'язку з реформою органів суддівського врядування, трансформацією повноважень Вищої ради правосуддя,

Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Державної судової адміністрації, яка відбувається на протязі десяти останніх років. Отже, потреба у вдосконаленні інструментів контролю, як внутрішнього (інституційного), так і зовнішнього (суспільного, цифрового), обґрунтована як сучасними викликами, так і стратегічними цілями публічного адміністрування.

Разом з тим, тематика дисертації узгоджується з положеннями Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затвердженої Указом Президента України № 231/2021; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України № 119/2021, а також є співзвучною із цілями Плану дій Ради Європи для України (2023–2026) у частині сприяння незалежності та підзвітності судової системи.

Крім того, обрана тематика узгоджується з сучасними науковими дослідженнями за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», зокрема з пріоритетними академічними програмами, спрямованими на вдосконалення інституційного середовища, інструментів контролю, підвищення ефективності системи правосуддя та дотримання принципів good governance.

Таким чином, тема дисертації є суспільно значущою, методологічно виправданою та має високу практичну цінність для подальшого розвитку теорії й практики публічного адміністрування у сфері судової влади.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі Крайнюкова М.М., загалом відзначаються належним ступенем обґрунтованості, логічною послідовністю викладу та відповідністю поставленій меті дослідження.

У вступі (с. 16–23) автор чітко визначає об'єкт і предмет дослідження, мету, завдання, методологічну базу, що свідчить про системність підходу. У підрозділі 1.1 (с. 24–35) здійснено глибокий теоретико-понятійний аналіз категорії «публічне адміністрування» з урахуванням еволюції концепту,

міждисциплінарних підходів і відмінності від «державного управління», що створює ґрунт для подальших розвідок.

Обґрунтування функціональної ролі інституту контролю в системі судового адміністрування (розділ 2, с. 60–124) побудовано на аналізі чинного законодавства, функцій суб'єктів контролю (зокрема ВРП, ДСА, ВККСУ) та ролі громадських і міжнародних структур, що свідчить про високий рівень емпіричної бази дослідження.

Наукові висновки (с. 163–166) відповідають структурі викладених розділів, а практичні рекомендації щодо впровадження моделі ефективного контролю (розділ 3.3, с. 151–159) базуються на багаторівневому аналізі та враховують як національний, так і зарубіжний досвід (Німеччина, Канада, Франція, Нідерланди). Разом із тим, модель подано в загальному вигляді, без уточнення чітких індикаторів її реалізації, що дещо знижує її прикладну цінність.

Актуальним і теоретично значущим є висновок про необхідність балансу між незалежністю судової влади та її підзвітністю суспільству (с. 155), що узгоджується з положеннями сучасної доктрини публічного управління.

Особливу цінність становлять положення щодо залучення громадськості до процесу контролю (с. 103-110), рекомендації щодо цифровізації контрольних процедур (с. 165), а також адаптації міжнародних стандартів (GRECO, CEPEJ, Венеційська комісія) – усе це надає роботі практичного виміру та прикладного значення.

Таким чином, сформульовані в дисертації положення загалом належно обґрунтовані, підтверджені теоретичними і нормативними джерелами, а також практичним матеріалом. Разом з тим, окремі рекомендації потребують подальшої конкретизації, що може бути предметом наступних прикладних досліджень автора.

3. Наукова новизна одержаних результатів.

Наукова новизна дисертаційного дослідження Крайнюкова М.М. полягає у комплексному теоретико-методологічному обґрунтуванні механізму публічного

адміністрування в системі судової влади України як цілісного інституційного явища, що функціонує в умовах трансформації публічного управління.

Зокрема:

- *уперше* обґрунтовано цілісну концепцію інституту контролю в публічному адмініструванні судової системи як міждисциплінарного феномену, що поєднує правові, управлінські, інституційні та соціальні аспекти, базується на принципах верховенства права, незалежності суду та публічної підзвітності;

- *уточнено* понятійний апарат дослідження шляхом розмежування понять «контроль у публічному управлінні», «контроль у судовій системі» та «публічний інститут контролю», що дозволяє більш точно ідентифікувати суб'єкти, об'єкти та інструменти контрольної діяльності;

- *удосконалено* класифікацію функцій контролю в судовій системі за критеріями джерела повноважень, форм здійснення, змісту та рівня інституціоналізації, що сприяє підвищенню ефективності розробки контрольних механізмів;

- запропоновано модель публічного контролю в судовій сфері, що передбачає поєднання інституційного, внутрішнього адміністративного та громадського нагляду з використанням цифрових інструментів моніторингу;

- розроблено практичні рекомендації щодо впровадження механізмів прозорого та ефективного контролю в діяльність органів суддівського врядування (зокрема Вищої ради правосуддя, Державної судової адміністрації, ВККС), а також у систему внутрішнього контролю в судах різних інстанцій.

Таким чином, одержані результати мають як теоретичну новизну, що стосується осмислення природи інституту контролю, так і прикладне значення для практики публічного адміністрування в системі правосуддя.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях.

Основні результати дисертаційного дослідження Крайнюкова Максима Миколайовича отримали належне висвітлення у наукових публікаціях, що свідчить про повноту й системність апробації положень роботи. Автором

опубліковано низку праць у фахових виданнях України (4), у тому числі 1 - у зарубіжному виданні, яке включене до міжнародних наукометричних баз, а також 4 - у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, що дозволяє зробити висновок про достатній рівень апробації наукових результатів.

У публікаціях відображено ключові теоретичні положення, зокрема авторське трактування інституту контролю в публічному адмініструванні, його структурні складники, функції, інструменти, а також обґрунтовано практичні рекомендації щодо удосконалення механізмів контролю в судовій системі України. В окремих працях автор акцентує увагу на інституційних, нормативних та організаційних аспектах здійснення контрольних функцій в умовах воєнного стану, цифровізації та підвищених вимог до публічної підзвітності.

Таким чином, результати дослідження репрезентовані у науковому дискурсі в повному обсязі, що забезпечує відкритість, публічність та можливість фахової оцінки запропонованих підходів і висновків. Обсяг та зміст опублікованих праць відповідають вимогам до дисертацій за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» і підтверджують самостійність, новизну та наукову значущість проведеного дослідження.

5. Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації.

Дисертаційна робота М. Крайнюкова характеризується належним рівнем теоретичної та методологічної глибини, однак окремі її положення залишають простір для наукового обговорення й подальшого уточнення або розширення у межах майбутніх дослідницьких ініціатив, зокрема.

1. У підрозділі 1.2 дисертації «Судова система як об'єкт публічного адміністрування: сутність, структура та історичні аспекти розвитку» автор здійснює загальний історичний огляд становлення судової влади в Україні, однак аналіз не завжди супроводжується критичним осмисленням ключових трансформацій (с. 38–42). Історичний контекст викладено без чіткої прив'язки до сучасного стану механізмів публічного управління та адміністрування в системі судової влади.

2. Хоча автор згадує про взаємозв'язок судової влади з іншими гілками влади, це питання не отримало глибокого розвитку. Залишається неясним, як ці зв'язки впливають на ефективність контролю в публічному адмініструванні в системі судової влади (с. 45–46).

3. На наш погляд, потребує глибшого розкриття роль органів місцевого самоврядування і громадськості у здійсненні контролю за судовою владою. Хоча в роботі згадується про громадський контроль (с. 103–110), його механізми та інструменти залишаються переважно описовими, без аналізу практичної ефективності або пропозицій щодо інституційного оформлення такого впливу.

Слід зазначити, що наведені зауваження та пропозиції мають переважно рекомендаційно-дискусійний характер і спрямовані передусім на окреслення перспективних напрямів подальших наукових пошуків та вдосконалення досліджуваної проблематики.

6. Загальний висновок.

Дисертація Крайнюкова Максима Миколайовича є завершеною, самостійною та цілісною науковою працею, у якій на високому теоретико-методологічному рівні досліджено актуальну проблему розвитку інституту контролю в публічному адмініструванні судової системи України. Зміст дисертації свідчить про належну наукову підготовку здобувача, його здатність до критичного аналізу складних управлінських і правових процесів, а також уміння формулювати концептуальні положення, що мають теоретичну новизну та практичне значення.

Результати дослідження пройшли належну апробацію в наукових публікаціях і конференціях, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Структура, зміст і обсяг дисертації відповідають встановленим критеріям, а самостійність і оригінальність викладених ідей не викликають сумніву.

На підставі вищезазначеного вважаю, що дисертація Крайнюкова М.М.

вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор, Крайнюков Максим Миколайович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний рецензент:

Кандидат наук з державного управління,
доцент, доцент кафедри публічного
управління та регіоналістики
Національного університету
«Одеська політехніка»

Оксана ДУЛІНА